

JAK

Jord Arbejde Kapital

Bladet

Om at skabe nye pengesystemer

Af Christian Egge
Side 8

Grøn vækst med grønne midler

Af Jesper Mørkenborg Kjær
Side 11

Fællesskab vs. Individ

Af Jakob Mikkelsen
Side 4

JAK *Bladet*

Medlemsblad for JAK Danmark

Det er JAK Danmarks formål gennem oplysning at rejse en bevægelse for gennemførelse af folkets menneskelige og økonomiske frigørelse – samt arbejde for oprettelse af praktiske funktioner til gennemførelse af dette formål.

Landsforeningens adresse er:

Herningvej 37, 8600 Silkeborg
Tlf. 24 98 86 81
www.jakdanmark.dk
E-mail: landsforeningen@jak.dk
Kontortid:
Mandag, tirsdag og onsdag kl. 10.00 – 13.00
Torsdag kl. 14.00 – 17.30

Ansvarshavende redaktør:

Lis Poulsen

Redaktionsudvalg:

Lis Poulsen. Tlf. 24 98 86 81
E-mail: jak-bladet@jak.dk
Uffe Madsen. Tlf. 40 36 31 75
E-mail: UffeMadsen@mail.tele.dk
Jakob Mikkelsen. Tlf. 20 20 70 50
E-mail: Jakob.Mikkelsen@mail.dk
Niels Erik Bach Boesen. Tlf. 20 23 63 47
E-mail: neb@bachboesen.dk
Martha Petersen. Tlf. 86 81 16 11
E-mail: mmp@folkesparekassen.dk
Lone Klit Malm, Tlf. 20 58 50 24
E-mail: klitmalm@yahoo.dk

Henvendelse til Landsforeningens ledelse:

Lone Klit Malm, formand
Valmuevej 4, 8382 Hinnerup
Tlf. 20 58 50 24
E-mail: klitmalm@yahoo.dk

Jakob Mikkelsen, næstformand
Spættevej 10, 6851 Janderup
Tlf. 20 20 70 50
E-mail: Jakob.Mikkelsen@mail.dk

Lis Poulsen
Husumvej 5, 8600 Silkeborg
Tlf. 40 15 10 39
E-mail: carkurt@post10.tele.dk

Chresten Heesgård Ibsen,
Hvedebjergvej 92, 8220 Brabrand
Tlf. 31 65 01 89
E-mail: Chib@chib.dk

Udpeget af pengeinstitutterne:
Kurt Poulsen, Folkesparekassen
Bo Nielsen, JAK Andelskassen Østerraa

I N D H O L D

- 3** Valget!
Af Jakob Mikkelsen
- 4** Fællesskab vs. Individ
Af Jakob Mikkelsen
- 7** Formanden har ordet
Af Lone Klit Malm
- 8** Om at skabe nye pengesystemer
Af Christian Egge
- 10** Læserbreve
- 11** Grøn vækst med grønne midler
Af Jesper Mørkenborg Kjær
- 14** Regnskaber for medlemmerne af
Foreningen af J.A.K. pengeinstitutter for 2014
Af Martha Petersen
- 16** Boringer efter Skifergas i Dybvad
Af Bo Nielsen
- 18** Samfundsbanken
Af Aksel Sørensen
- 20** Info JAK Andelskassen Østerrå
- 20** Kursus på Kulleruphøjskolen
- 21** Garantinformation fra Folkesparekassen

Forside foto:
Smørblomster i engen.

Nr. 4 udkommer primo oktober 2015
Deadline 15. august 2015.

Eftertryk velkommen
ved kildeangivelse.
Indholdet i de enkelte artikler
udtrykker ikke nødvendigvis
Landsforeningen JAKs holdning.
Henvendelse ang. medlemskab,
abonnement, artikler og annoncer:

JAK Bladet
Redaktør
Lis Poulsen, Husumvej 5,
8600 Silkeborg
Tlf. 24 98 86 81
E-mail: jak-bladet@jak.dk

Valget!

Af Jakob Mikkelsen, næstformand i JAK Danmark

I de seneste næsten tre uger er vi blevet tudet ørne fulde af argumenter om at vælge eller ikke at vælge. Det er for mig rigtig svært at forholde mig til at skulle sætte et kryds på en partipolitisk rød – blå skala, når jeg tænker tredimensionelt. Sådan tror jeg, at mange har det i forbindelse med de partipolitiske valg. Men der er andre valg, der er langt vigtigere end de politiske! Jeg tænker her på hvert af de valg, vi til daglig gør i vores daglige færden. Hvor meget tænker du over hvert enkelt af dine valg?

Jeg vil gerne udfordre dig: Hvor mange bevidste beslutninger tager du i løbet af en dag, og hvor mange "bevidstløse"? Rigtig meget, af det vi gør, sker så at sige på rygraden. Det betyder helt bogstaveligt, at selve beslutningen ikke tages i hjernen, men sker uden hjernemæssig aktivitet, altså i rygraden. Så galt er det ikke – heldigvis, men en del af vore beslutninger tages uden, at vi stopper op og tænker over dem. Jo, på mit arbejde er jeg da meget bevidst om, hvad jeg gør i hver enkelt sag, hvilket er vigtigt. Men i de mere dagligdags beslutninger sker meget, "som det plejer". Meget få af os har kapacitet til at overveje hver enkelt handling, – og i fald vi gjorde det, ville vi blive ret langsomme at arbejde sammen med. Meget gør vi, som vi plejer. Vi tager bilen/cyklen/bussen/toget til arbejde. Måske overvejer vi lige vejret, hvis vi har valget. Vi tager kaffe, går i kantine osv. uden at tænke nærmere over det og sætter os, hvor vi plejer. Det plejer vi at gøre. Vi handler ind på vejen hjem, køber det vi plejer, sådan stort set. Kommer hjem og følger stort set samme mønster hver dag. Det gør vi, fordi det er trygt og sikkert. Kender du det, at du kommer ud af rytmen en morgen, fordi der sker noget uventet? Det er sådan en dag, der kan ske fejl, hvor du kan glemme noget, du ellers gør hver dag som en del af rutinen. Det er som sagt trygt og sikkert, at gøre det samme hver dag. På den anden side kan vi godt lide at afvige fra det sædvanlige, - når vi har weekend eller ferie.

Men til udfordringen: prøv at være bevidst om alle dine handlinger en dag! Nej, ikke en hel dag, men i alle handlinger en bestemt del af din dag og se, hvad der sker. Begrund hver enkelt af dine beslutninger på samme måde, som du gør det på arbejde. Jeg tænker ikke, at du skal gøre det med økonomiske argumenter eller andre argumenter, som du plejer at gøre det med på dit arbejde, men ud fra, hvad der er rigtigt bedømt ud fra kvalitet og Livets Love, altså hvad der er rigtigt, og hvad der er godt. – og husk: ingen "men" eller "hvis". Klar tale, om jeg må be'.

Hvordan skal jeg vide, hvad der er rigtigt, hvad der er forkert, og hvad der er kvalitet, kan nogen spørge! Jeg vil vove den påstand: "det ved du godt – hvis du er ærlig overfor dig selv"!

Dette er affødt af at have lyttet til politikere, der konstant fortæller mig, hvad der bedst. Men der er altid knyttet et "hvis" til deres udsagn. Nemlig, hvis du tilhører denne eller hin gruppe. Langt de fleste af deres udsagn er relative. Det er de, fordi de har forskellige mål, men alle vil have mig til at tro, at de på deres allerbedste måde varetager mine særlige interesser. Det gør de måske også. Jeg forstår det bare ikke!

Og misforstå mig nu ikke: Jeg tror, at den enkelte politiker virkelig forsøger at gøre sit bedste – ud fra de evner han/hun har, og det han/hun forstår. Jeg er ikke af den opfattelse, at de bevidst forsøger at gøre det slemt for mig. De gør det, fordi de mener, at det er det bedste for mig! En gang imellem kunne jeg bare ønske mig, at de forstod tingene lidt mere, som jeg gør!

God sommer – og tænk over det!

FØLG JAK DANMARK PÅ:

Facebook: jakdanmark

Twitter: @jakdanmark

web: www.jakdanmark.dk

JAKs nyhedsbrev

Fællesskab vs. Individ

Af Jakob Mikkelsen, næstformand i JAK Danmark

Hvor er dine mål i livet, og hvad er målet med dine handlinger. Arbejder du for dig selv eller for fællesskabet? Ja, svaret er vel ligetil, tænker du. Men det er jeg nu ikke så sikker på.

Min pointe med at holde et mindre foredrag om bier er, at illustrere betydningen af at arbejde for fællesskabet. Der er ikke et modsætningsforhold mellem at arbejde for fællesskabet og arbejde for sig selv, så længe man arbejder med et fælles mål og ikke forsøger at skabe sig en fordel på bekostning af de øvrige medlemmer af fællesskabet.

Jeg er biavler, det vil sige, at jeg holder bier. Meget ville se anderledes ud, hvis flere gjorde det og forstod bierne! Bierne arbejder nemlig for fællesskabet helt bogstaveligt. Uden fællesskabet ville en bi være fortabt. Enhver bi har sin helt specielle funktion alt efter alder og disponering. Vagtbierne forsvarer familien ved at true mulige skadegørere, og hjælper det ikke, stikker de med den sikre død til følge. Ind imellem er der en almindelig arbejderbi, der – hvis dronningen dør eller bliver svag – begynder at lægge æg, og således forsøger at indtage dronningens plads. Det er den sikre vej til undergang for familien. Normalt tænker og reagerer bifamilien som en samlet organisme. Dronningen har ikke nogen egen vilje, men styres fuldstændig af arbejderbierne omkring den. Dronningens rolle er, ved udsendelse af duftstoffer, at holde sammen på familien samt lægge æg. Det er arbejderbierne omkring den, der bestemmer, hvor mange æg den skal lægge og af hvilken type. Der er således altid et sammenfald af inte-

resser for bierne. Ved at arbejde for fællesskabet, arbejder de for sig selv, og hvis de begynder at arbejde for sig selv, går fællesskabet til grunde. Op til ca. 2 % af arbejderbierne lægger sporadisk æg, men det lader til at være inden for en ramme, der tolereres, og familien lever med det. Når det kniber med pladsen, deler familien sig ved, at den gamle dronning holder op med at lægge æg, hvorved den bliver lettere og i stand til at flyve. Forud derfor har arbejderne planlagt nye dronninger til at føre familien videre. Den gamle dronning forlader stedet med de fleste af trækbiene (de sværmer) og finder et nyt sted at være. Første trin i denne proces er, at de finder et egnet sted at vente, mens spejderbierne finder et egnet sted til familien at slå sig ned. Denne proces er fantastisk: spejderbierne flyver ud og leder efter en ny lejlighed, kan man sige, og hver især af dem kommer hjem og fortæller, hvad de har fundet. Herefter besigtiger flere bier de nye steder, og når tilstrækkelig mange af spejderbierne er blevet enige om et

bestemt sted, rykker familien og slår sig ned i det nye bo. Det er så at sige en demokratisk proces, der foregår. Min pointe med at holde et mindre foredrag om bier er, at illustrere betydningen af at arbejde for fællesskabet. Der er ikke et modsætningsforhold mellem at arbejde for fællesskabet og arbejde for sig selv, så længe man arbejder med et fælles mål og ikke forsøger at skabe sig en fordel på bekostning af de øvrige medlemmer af fællesskabet.

Arbejder JAK for sig selv eller for fællesskabet? Jeg vil mene, at JAK som bevægelse arbejder for fællesskabet. Det vil jeg gerne forklare.

Arbejder man for sig selv, er man drevet af ønsket om udbytte, fordele, position, ære, magt og begær. Sådan er det vel for mange af os. Vi har en virksomhed eller et job, som vi har valgt ud fra, at vi kan få den bedst mulige økonomiske situation. Vi forsøger konstant at forbedre denne økonomiske situation for at kunne forøge vort forbrug og fornøjelser eller bare spare op til sikkerhed i fremtiden. Alle disse ting ligger inden for den materielle sfære: magt, begær og nydelse. Det er sådan vort samfund er indrettet. Der tages udgangspunkt i, at vi har et materielt livssyn og prioriterer de materielle værdier højest, at vi er til salg for materielle goder. Det er også sådan, vi langt hen ad vejen prioriterer, når vi planlægger for vore børn. God børneopsparring og god uddannelse der kan give et godt økono-

misk udgangspunkt for et materielt set godt liv. De skulle gerne klare sig bedre end de andre i kapløbet om de gode stillinger og det gode liv. Kort sagt: vi arbejder for, at de kan få en økonomisk frihed.

Arbejder man for fællesskabet, forsøger man at fremme det, der er til det fælles bedste – også selv om det ikke giver en selv en fordelagtig position. Man forsøger at

fremme sociale og spirituelle værdier, samarbejde og vejledning. I vort daglige liv tager vi ikke udgangspunkt i muligheden for fortjeneste, men i at gøre det rigtige. Vi lærer vore børn om respekt, ligeværd og ansvar for det fælles.

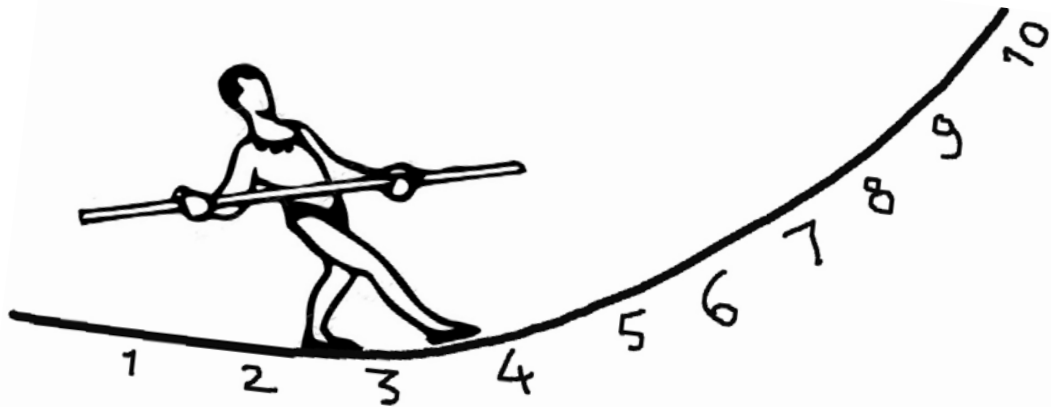
I JAK arbejder vi for et bedre samfund til alles fordel. Vi arbejder for økonomisk frigørelse. Jeg ved godt, at der er lidt diskussion om dette udtryk, men der er forskel på økonomisk frihed og økonomisk frigørelse. Økonomisk frihed har den forudsætning, at man har penge nok. Økonomisk frigørelse har den forudsætning, at man ikke lægger økonomiske beregninger/begrundelser til grund for sine beslutninger. Man har, hvad jeg vil kalde større mål end økonomisk afkast som mål.

Den biodynamiske landmand har som formål for sin bedrift at fremstille så gode fødevarer som muligt. Derved sætter han et kvalitetsmæssigt mål over det økonomiske mål. Han medtænker naturen i sin drift. Hans dyr kommer på græs og får opfyldt adfærdsmæssige behov. Over

for dette ses en svineindustri, der alene har som formål at producere så meget som muligt så billigt som muligt – uanset hvilke problemer det måtte påføre grisene, naturen og det omkringliggende samfund. Her måles resultaterne kun i virksomhedens økonomiske resultat.

I disse dage, mens valgkampen raser – og for øvrigt også mellem valgene – argumenterer de politiske partiers kandidater for, at vi skal stemme på dem. Læg lige mærke til naturen af deres argumenter. Nogen forsøger at overbevise os med løfter om bedre økonomi til netop min befolkningsgruppe – som regel på bekostning af en anden. Andre forsøger at overbevise os om, at vi skal stemme på dem for at få et bedre samfund – bare målt på nogle andre parametre. Helt grundlæggende tager de fleste dog udgangspunkt i, at vi hver især er optaget af den økonomiske frihed for os selv og optaget af, hvordan vi hver især får fordele i forhold til resten af fællesskabet. På samme

Økonomisk
bundet
tankegang

måde tales der om os selv i forhold til verdenssamfundet. Det gælder om at være så konkurrencedygtige, at vi kan udkonkurrere de andre. Sagt på en anden måde: det er de andre, der skal være arbejdsløse! Få lægger som grund, at vi ikke prioriterer økonomien for os selv, men er i stand til at se ud og tage et ansvar for vore medmennesker og naturen/planeten og vælge de veje, der fremmer det fælles, som bierne gør. Men det er for mig at se den vej, vi som JAK folk er på vej ned ad. Vores projekt er netop for det fælles bedste. Vi har forhåbentlig forstået, at hver enkelt af os er fortabt uden det fælles.

Forestil dig en skala fra 1 til 10, hvor 1 er økonomisk mål-sættende og 10 økonomisk frigjort. Hvor vil du placere dig selv på denne skala? Og hvad tror du, der er bæredygtigt? Jeg er overbevist om, at jo længere vi kommer mod højre på skalaen, jo større chancer har vi for overlevelse som art på denne klode. Men jeg er også klar over, at det bliver en svær øvelse at bevæge os. Prøv at gøre det uden at komme med begrænsninger og forklarende/forsvarende argumenter, men placer dig selv med et simpelt tal. Den er svær, synes jeg. Dog finder jeg, at arbejdet i JAK er en god øvelse.

Nu er det jo som antydnet tidligere i teksten, ikke kun de økonomiske afkast der tæller. Nogen går også efter ære og berømmelse. På den måde bliver en tilsyneladende uegen-nyttig indsats også til skade for organisationen, idet det virkelige mål har været egen vinding i det lange løb. Der er set eksempler på politikere, der nærmest har svigtet deres land for en international toppost, ledere i velgørende organisationer, der har lavet gode forretninger for sig selv eller eget firma osv. Martinus beskæftiger sig med dette, og han snakker om dem, der arbejder for sagen, fordi de går ind for sagen. Der er også dem, der arbejder for sagen, men grundlæggende ser de på, hvad sagen kan gøre for dem. De findes overalt! Pas på dem, hvor du møder dem.

Det er en svær øvelse, og ingen er fejlfri, som jeg også skrev i forrige leder. Men hvorfor give sig af med denne diskussion af de to begreber? Jeg tror, den er vigtig, fordi jeg mener, at det er en udbredt misforståelse, at man bliver økonomisk frigjort, når blot man opnår økonomisk frihed. Jeg ser hver dag eksempler på mennesker med en god økonomi, men som er meget optagne af deres økonomi. Denne øvelse bør også finde sted i vore pengeinstitutter.

JAK arbejder for en mere retfærdig økonomi. Det betyder i al sin enkelthed, at vi får et økonomisk system, der ikke automatisk er til fordel for én gruppe frem for en anden. Jeg ved godt, at vi har en del mod os i vort arbejde, men det er jo bare dem, der uretmæssigt har fordele, som de ikke vil give fra sig godvilligt! Sådant vil det altid være, når man vil ændre noget.

Og nu til meningen med indledningen om bierne: Det er vigtigt, at vi forstår, at ingen lever alene, og at ingen er uafhængige af andre. Vi har forskellige roller i samfundet, men vi er lige meget værd. Det er helt afgørende for mig, at vi respekterer andre som os selv, og at vi arbejder for et økonomisk system, der understøtter dette. JAK har ikke som mål at ødelægge pengeinstitutterne, men at ændre deres funktion. I et samfund som vort nuværende, har vi brug for pengeinstitutter. De skal blot understøtte et retfærdigt økonomisk system og ditto samfundsudvikling og ikke det modsatte.

Og husk: en ny tid vindes kun ved et arbejde derfor

– Ikke ved vold og ikke ved kunstgreb
Men ved jævn, sund fornuft

Formanden har ordet

Så er sommeren over os – og Folkemødet på Bornholm er vel overstået, med mange nye kontakter og samarbejdspartnere for JAK Danmark. I skrivende stund er vi netop kommet hjem og kan igen i år glæde over mange interessante debatter om bæredygtighed og økonomi. På årets folkemøde fravalgte vi at have en stand og var i stedet ude blandt deltagerne for at diskutere JAKs ideer. Andelen af sympatisører og folk, der forstår, hvorfor vi skal ændre det økonomiske system, er langt højere end tidligere, hvilket selvfølgelig glæder os rigtig meget. Se billeder og indtryk fra Folkemødet 2015 på www.jak.dk eller på Facebook.

I bestyrelsen har vi her i foråret taget fat på at finde ind til JAK Danmarks kerneværdier og foreningens oprindelige sjæl.

Foreningen JAK Danmark er i en fase, hvor de nuværende medlemmer og bestyrelsen ikke er påvirket direkte af den karismatiske grundlægger K. E. Kristiansen og heller ikke har fået overleveret foreningens sjæl i sin fulde styrke fra den tidligere generation. Det betyder, at foreningen, for at styrkes, har behov for at finde ind til JAKs oprindelige sjæl.

At genfinde den oprindelige kerne vil give et fundament, hvorfra vi som bestyrelse og forening kan udbrede budskabet om, at en anderledes økonomisk tankegang er mulig, og at det er en reel mulighed at ændre den praksis, der i dag er omkring styring af pengesystemet.

Arbejdet med en sådan revitalisering, er så småt sat i gang i bestyrelsen og vil præge bestyrelsesarbejdet den kommende periode. Jeg har et ønske om, at det på sigt kommer både bestyrelsen selv, medlemmerne i foreningen, samarbejdspartnere og samfundet til gavn og glæde.

Med ønsket om en glædesfyldt og dejlig sommer til alle

Lone Klit Malm, formand for JAK Danmark

Lokale aktiviteter

Har du ideer til et relevant JAK arrangement i dit lokalområde her i efteråret, støtter vi gerne op om det. Find evt. din nærmeste lokale aktivitetsgruppe på vores hjemmeside www.jak.dk eller kontakt formanden på klitmalm@yahoo.dk eller telefon 20 58 50 24.

JAK

Om at skabe nye pengesystemer

Christian Egge fra Norge er samfunnsforsker og filosof. Han har i 2009 interviewet den nu afdøde Margrit Kennedy, der bl.a. er verdenskjent for sin rolle som monetær arkitekt

JAK Danmark har fået lov at bringe uddrag af Christian Egges interview med Margrit Kennedy. Det fulde interview kan du læse på www.jak.dk/materiale-til-medlemmer

Margrit Kennedy: For meg finnes det tre nivåer av skapelse: tenkning, ord og handlinger. Alt begynner med din tenkning; derfor har du størst frihet i dette området. I det øyeblikk du tenker på en viss måte, er du tvunget til å snakke og handle på en viss måte. Så det er veldig viktig, at du velger klokt, hva du tenker.

UBALANCEN

Margrit Kennedy: Det var en enorm opplevelse jeg hadde i 1982, som om et lys gikk opp for meg. På 20 minutter forstod jeg, at denne eksponentielle veksten man snakker om i den økonomiske sfæren, gjør det umulig for oss å forsone økologi og økonomi. Dette var den grunnleggende årsaken til, hvorfor jeg begynte å arbeide dypere med økonomi.

Så, når jeg så, at vårt pengesystem er basert på renter som et middel til å holde pengene i sirkulasjon, og at med renter må veksten være eksponentiell – mens trær, planter, dyr og mennesker (med deres undersystemer) alle stopper å vokse ved et optimalt punkt – da så jeg, at økonomi og økologi aldri kan forenes, fordi rentene bestemmer grunnlaget for hva som anses økonomisk.

Og om den vokser eksponentielt, da tvinger den enhver økonomi til å vokse patologisk. Med vårt rentebærende pengesystem har vi skapt et system som kommer til å fungere på kort og på halvlang sikt, men som ikke kan fungere langsiktig. Økologi, imidlertid, har vanligvis med langsiktig planering å gjøre.

KRISEN

Plutselig har krisen tillatt oss å bringe saken opp i lyset. Jeg gir intervjuer nesten daglig nå, og mine artikler blir publisert i stort omfang, skjønt jeg sier egentlig det samme som jeg har sagt i 26 år! Den eneste forskjellen er, at nå kan folk se og føle, at det er i deres egen interesse å se på nærmere på dette.

Det som skjer nå er, at folk nyter å klandre bankfolk og økonomer, politikere og eksperter for det uføret, vi er i, men dette hjelper ingenting fordi: dette er et system problem. Derfor forsøker jeg å skape en kort, fortettet og interessant måte å presentere dette for mennesker på som vil høre det – inkludert nye og interessante løsninger. Hva kan vi faktisk gjøre?

Christian Egge: Dette leder oss til hovedspørsmålet: hva er kjennetegn på en sunn økonomi i dine øyne?

Margrit Kennedy: Først må vi se på problemet, og så kan vi se på løsninger. Som utdannet arkitekt kaller jeg meg selv i blant for "monetær arkitekt". Man behøver en sunn grunn å bygge et hus på. En sunn grunn for en økonomi er et holdbart pengesystem – og det er akkurat det, vi ikke har nå. Det vi har er et pengesystem som leder til oppgang, nedgang, oppgang, nedgang – kontinuerlig. Og med vårt rentenivå i Europa tar det mellom 40 og 60 år for å komme til en stor krise. Du vet, det har gått 60 år siden andre verdenskrig. Og nå er vi i akkurat den samme situasjonen, som vi var i på trettitallet, før Hitler kom til makten: stor økonomisk krise, stor arbeidsløshet og så videre.

Det er viktig å se, at det finnes 2 eller 3 systemfeil i vårt nåværende pengesystem. En feil er, at renten vokser

eksponentielt, og derfor utøver et trykk for eksponentiell vekst i økonomien. Det er derfor politikere alltid snakker om vekst, vekst, vekst.

En annen sak er, at vi har bare en type penger. Det vi virkelig behøver er andre pengesystemer med andre regler.

Det vi behøver er nye pengesystemer som tjener kultur, utdanning, gamle mennesker, små og mellomstore bedrifter – og heldigvis: det finnes eksempler på systemer for slike forskjellige formål som fungerer. Gjennom å skape forskjellige typer av penger tjener vi også et annet stort formål: å skape et holdbart pengesystem.

Vi forsøker ikke å skape "alternativer" til det eksisterende pengesystemet, men systemer som "komplement" til det nåværende systemet - slik at vi kan få et større nivå av holdbarhet.

I Tyskland har vi allerede 60 initiativer med å skape regionale valutaer. 30 av dem har allerede utstedt sine egne penger. Disse spesielle valutaene hjelper regioner til å bli mer stabile økonomisk og beskytter dem i en viss grad fra det globaliserte pengesystemet.

Forskjellige typer av penger kan eksistere side ved side. Det finnes allerede en region i Østerrike, der folk bruker tre forskjellige typer av komplementære valutaer, og i nær fremtid kommer vi sannsynligvis til å bevitne tusenvis av forsøk på å skape nye typer av penger.

Det neste steget, et avgjørende moment er, at vi skaper nye kriterier for disse valutaene.

FÆLLESSKAB og ADFÆRD

Margrit Kennedy: Min egen inspirasjonskilde har vært mitt liv i dette fellesskapet Lebengarten over de siste 22 årene. Jeg har sett, at vi var i stand til å løse konflikter som så uløselig ut – ved at alle åpnet sine hjerter; plutselig var der en løsning som ingen hadde tenkt på, og alle sa: Dette er løsningen! Dette er hva jeg kaller kollektiv intelligens. I tillegg er vi forbundet med andre grupper i verden, og vi utvikler nye måter å kommunisere med hverandre på.

Vi kommer til å se mer av denne solidariteten og antagelig se den økonomiske krisen som en sunn gjenoppvåkning av vårt felles "menneskehetslegeme" ("body of humanity") som Elisabeth Sahtoris kaller det.

Det største problemet i dag er, at vi assosierer rikdom med penger. Og det er en veldig begrensende tenkemåte. Rikdom er for meg sosiale relasjoner. Å være i stand til å utvikle menneskers skapende potensial.

Er mennesket født med en umettelig appetitt etter penger og rikdom? Dette setter jeg spørsmålsteget ved, fordi jeg tror at det avhenger av innenfor hvilken ramme mennesker gjør sine beslutninger. Om du støtter bønder i den Europeiske Unionen til å holde kyr, da går bøndene over til å holde kyr. Om du skaper insentiver for å holde griser, da kommer de til å føde opp griser – og det er eksakt det samme med penger: Om du skaper penger som støtter opp om bare ett mål: å skape mer penger av penger – da kommer det til å skape en impuls for den type av økonomisk atferd som passer dette vekstimperativet.

Christian Egge: Men det finnes områder der man har alternative systemer – hvordan er det med grådigheten der da?

Magret Kennedy: Det er faktisk veldig annerledes. Det finnes mange rapporter og mange filmer om, hvordan mennesker oppfører seg i sammenhenger med komplementære pengesystemer som støtter fellesskapet. Du finner mennesker i områder med lokal valuta som sier: Hver gang jeg bruker min lokale valuta vet jeg, at jeg hjelper mitt fellesskap. Og det er en herlig følelse.

Christian Egge: Så du mener, at om du endrer rammene eller systemet gjennom å ta bort systemet med renter og eksponentiell vekst, da endrer du også mennesket / menneskets atferd?

Magret Kennedy: Jeg vil si, at der er en mulighet for å forandre atferden til en viss grad. Et av de beste eksemplene er SABER, en "utdanningsvaluta" for Brasil. I dette landet er 40 % av befolkningen under 15 år. Det betyr, at de har et stort utdanningsproblem. Når mobiltelefonindustrien ble privatisert, bestemte de at man skulle beskatte mobiltelefonregningene med 1 % - til utdanning. På få år hadde de fått inn en milliard dollar. Spørsmålet var: hva gjør vi med pengene? De kunne ha gitt pengene til de mest begavede studentene, eller til de fattigste skolene, til universitetene eller andre bra formål.

Bernard Lietaer, min flamske venn og medforfatter av boken om regionale valutaer foreslo at de skulle skape "vouchers" / kuponger eller en utdanningsvaluta kalt SABER som betyr kunnskap. Disse skulle så bli gitt til unge elever som er 7 eller 8 år gamle, og som de skulle kunne betale eldre studenter med som underviser dem eller hjelper dem med fag, som de ikke er bra i – eller fag, som de vil bli bedre i. Så skulle disse eldre studentene i deres tur kunne kjøpe undervisning / hjelp fra enda eldre studenter med kupongene, som de har tjent – og så videre. På denne måten formidles kupongene fra student til student, og når de kommer til 17-åringene, da kan disse bruke dem til å betale sin undervisning ved universitetet.

Bare universitetene har tillatelse til å veksle kupongene i dollars. De har en begrenset gyldighet ved slutten av skoleåret + fire måneder til; de taper 20 % i verdi. Så ingen kan beholde dem i sine lommer. Når de har byttet eier ca. 5 ganger i løpet av ett år fra en student til den neste, da skaper de 5 ganger utdanningsverdi av utgangsverdien. I stedet for en milliard dollars til undervisning, så har du utdanningsverdi for 5 milliarder. I tillegg, om studentene som kommer med kupongene opptar en tom studie plass, og universitetene er villige til å tilby den for halve prisen, da har man igjen økt verdien ennå mer!

Så du forstår, det finnes mange muligheter, om vi bare er litt kreative i vår tenkning om penger. Det jeg sier er, at først skaper vi våre systemer – og så skaper de vår atferd. Jeg tror det finnes håp!

Se mere på Magret Kennedys hjemmeside www.Margritkennedy.de

Læserbreve

Af Henry Nielsen, Ebeltoft

Guernsey er en ø i den engelske kanal

Øen havde ikke eget pengevæsen, og var under engelsk overherredømme med engelske og franske penge som gangbar mønt. Øen var efter Napoleonskrigene blevet så forarmet, at intet pengeinstitut ville låne dem penge. Så al aktivitet gik efterhånden i stå.

Men det lykkedes guvernøren at få vedtaget en lov, som gav guvernøren ret til at udstede regeringspenge, så regeringen kunne låne penge ud til samfundsnyttige formål. Det første lån var til en torvehal, som de i flere år ikke havde kunnet skaffe penge til. Lånet blev inddraget med samme regeringspenge gennem leje af hallen. Ikke for at værdisikre pengene men for at brænde dem. Pengene skulle fungere på samme måde som billetter, når de var brugt en gang, var de uden værdi. Regeringen fortsatte på samme måde med samme nye lån til hospitaler, skoler, veje og havneanlæg.

Det var ud fra den erkendelse, at et samfund kan opfylde ethvert ønske eller behov, hvis der var ledig arbejdskraft, viden og materialer indenfor landets grænser. Det burde være lige så let som at udnytte sin egen have fuldt ud.

Det kan måske diskuteres om samfundet gav sig selv en gave eller brændte en gæld. Øens velstand steg på få år så meget, at den var kommet blandt de mest velhavende lande i Europa. Banker stod i kø for at låne penge ud, og det lykkedes at få et flertal overbevist om, at det ikke kunne blive ved med at gå gennem længere tid, så måtte det kun være penge andre havde sparet op.

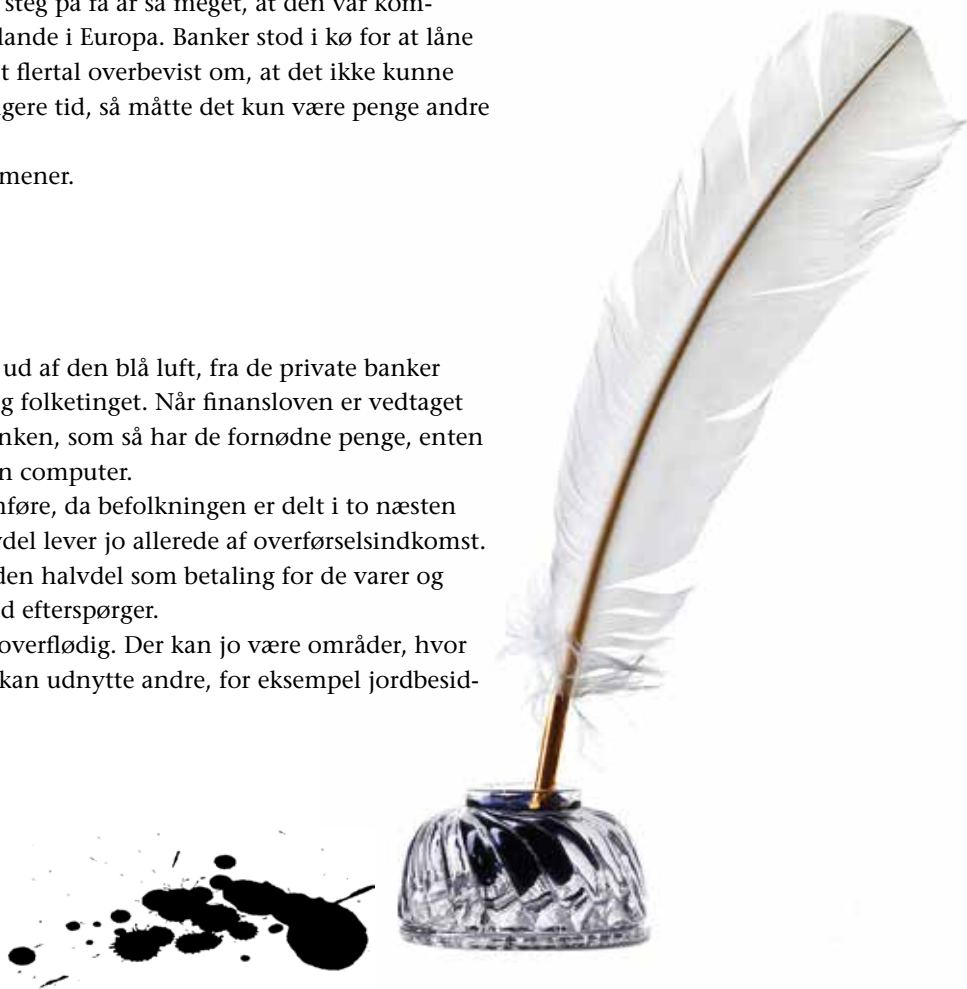
Det de fleste desværre stadig mener.

Af Henry Nielsen, Ebeltoft

Tag retten til at lave penge ud af den blå luft, fra de private banker og giv det til regeringen og folketinget. Når finansloven er vedtaget sendes den til Nationalbanken, som så har de fornødne penge, enten som mønter, sedler eller tal fra en computer.

Det må jo være let at gennemføre, da befolkningen er delt i to næsten lige store halvdele. Den ene halvdel lever jo allerede af overførselsindkomst. Pengene går så videre til den anden halvdel som betaling for de varer og ydelser, som et moderne samfund efterspørger.

Skat og moms bliver næsten overflødig. Der kan jo være områder, hvor nogle gennem deres besiddelser kan udnytte andre, for eksempel jordbesiddelser.

Grøn vækst med grønne midler

Af Jesper Mørkenborg Kjær, marketingansvarlig i Folkesparekassen

Carsten studerer forsøgsplanterne sammen med seniorforsker og projektleder Karen K Petersen

Økologi er for mange en vigtig brik i omstillingen til et mere bæredygtigt samfund. Men der er også holdninger, der peger i en anden retning. Et af argumenterne mod en omlægning til økologisk landbrug er, at udbyttet typisk er lavere end ved konventionelt landbrug, og at der derfor skal anvendes meget større arealer til at få samme mængde fødevarer. Med et hastigt stigende befolkningstal bliver der mange flere munde at mætte fremover. Økologi kan derfor – i modstandernes øjne – ligefrem blive en trussel for naturen, fordi vi i fremtiden vil være nødt til at ind-

drage store naturarealer, herunder regnskove, for at få nok plads til at dyrke tilstrækkeligt med afgrøder.

Rundt omkring findes der øko-pionerer, som arbejder ihærdigt for at gøre argumenterne til skamme. En af dem er Carsten Jacobsen, der bor sammen med Lene på sit økologiske deltidsladbrug lidt nord for Silkeborg. Carsten har været en trofast kunde i Folkesparekassen gennem 20 år, efter at broren i sin tid ledte ham på sporet af det bæredygtige pengeinstitut. Han er uddan-

net landbrugstekniker og humanøkolog og begyndte sin karriere som konsulent i det konventionelle landbrug for snart 30 år siden. I sit arbejde så han hurtigt problemerne for økologien med konventionel gødning og begyndte at interessere sig mere indgående for at udvikle alternative gødningsmidler, som kunne gøre økologisk landbrug mere effektivt.

Udover en stor viden om landbrug og økologi, har Carsten Jacobsen også altid haft en særlig interesse for teknik og kemi. Denne unikke kombination af kompetencer har banet vejen for virksomheden GreenF. Med den har han gang i et stort projekt i samarbejde med forskere på Aarhus Universitet og med millionstøtte fra GUDP (Grønt Udviklings- og DemonstrationsProgram). Et projekt, der kan få enorm betydning for den måde, vi driver jordbrug i fremtiden.

Effektiv gødning med Ø-mærke

GreenF udvikler og fremstiller flydende økologisk gødning på et produktionsanlæg, som Carsten selv har konstrueret i samarbejde med en lokal maskinsmed. Her bliver kvælstof og kulstof i blandt andet hestebønner omdannet til økologisk gødning eller protein, der hældes i dunke og palletanke. Gødningen producerer Carsten primært på basis af efterafgrøder, som han selv dyrker på sine marker.

En af fordelene ved den flydende gødning er, at avlerne kan gøde præcist, når behovet er der. Det er ressourcebesparende og giver samtidig højere udbytter i forhold til den faste gødning, som økologer traditionelt indarbejder i jorden, inden de sår eller planter.

Samtidig er gødningen effektiv! De seneste resultater fra Aarhus Universitet viser endda, at målene om at komme over udbyttet fra kunstgødning er ved at blive nået. Det er faktisk noget af en sensation, og når testresultaterne bliver videreført til færdige gødningsprodukter, kan også de konventionelle avlere have gavn af at gøde økologisk - vel at mærke uden at give afkald på deres udbytte.

Ikke mindst i de økologiske væksthuse har man i dag stor glæde af den effektive gødning, og det er også hertil, Carsten Jacobsen indtil videre afsætter den. Derudover er han begyndt at sælge dunke med økologisk have- og blomstergødning samt biologisk sneglemiddel og toilettrens til private via planteskoler og gårdbutikker.

Ekstra vækstsæson gør forskellen

Det er meget almindeligt at så en efterafgrøde for at holde på næringsstofferne i jorden, når hovedafgrøden er høstet. Den bliver nedmuldet som grøngødning til den kommende sæson og sjældent samlet op, for den har som regel ingen salgsværdi. I bedste fald bliver den udnyttet til foder.

Carsten Jacobsen har videreudviklet på idéen og 'opfundet' en ekstra vækstsæson, hvor han bruger en kraftigt voksende efterafgrøde, der giver stort udbytte. Den kan han anvende i sit anlæg til fremstilling af gødning, uden det går ud over hovedafgrøden, som for eksempel kan være havre. På den måde giver det god mening at dyrke afgrøder til gødning og ikke kun til fødevarer. Gødningen lavet på hestebønner har han i øvrigt taget patent på.

"Vi dyrker den første kornafgrøde på en måde, så den tillader 2. vækstsæsons-afgrøden gode vækstbetingelser uden at genere kornets vækst," fortæller Carsten Jacobsen. "Kornafgrøden sættes med meget stor rækkeafstand, så det er muligt at køre i kornet med traktor, selvom kornet er 60-70 cm højt. Efterafgrøden sår vi den 15. juni, halvanden måned før kornet er modent. På den måde kan vi vælge en efterafgrøde, som normalt vil være alt for kraftigvoksende i forhold til kornet."

Når efterafgrøden bliver sået så sent, kan der radrenses for ukrudt flere gange forinden. Radrenserens arbejde i jorden frigiver samtidig flere næringsstoffer. Den store rækkeafstand har også den betydningsfulde effekt, at hovedafgrøden bedre kan klare sig igennem perioder med forårstørke. Metoden har bevirket, at Carsten kan opnå mindst det samme udbytte i kornet i forhold til almindelig rækkeafstand. Samlet set giver hovedafgrøden og efterafgrøden op til 50 % større udbytte målt i kg tørstof sammenlignet med konventionel dyrkning.

Økologi uden kompromis

Hvad er så perspektiverne for GreenFs økologiske gødning? Det er svært at spørge om, men med de gode forskningsresultater fra Aarhus Universitet tegner det lyst, og udviklingsarbejdet fortsætter. Den økologiske gødning koster ikke mere at gøde med end alternativerne men er mindst lige så effektiv. Og når dyrkningen af de afgrøder, der anvendes til fremstillingen, tilmed ikke behøver at tage pladsen fra de egentlige afgrøder, må det være svært at bevare pessimismen. Selv for de mest indædte økomodstandere.

Grønt Udviklings- og DemonstrationsProgram (GUDP)

GUDP er en moderne erhvervsstøtteordning, der skal løse nogle af de vigtigste udfordringer for fødevarerhvervet og hele samfundet. Udfordringerne er at skabe en større bæredygtighed og samtidig løse nogle af de klima- og miljømæssige problemer, samfundet står overfor – samtidig med, at økonomien hele tiden forbedres, så fødevarersektoren fortsat kan skabe vækst i Danmark og sikre arbejdspladser.

Det er NaturErhvervstyrelsen, der yder støtten. NaturErhvervstyrelsen er en styrelse under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Styrelsen har ansvaret for ministeriets erhvervs- og miljøpolitik.

Det er meget almindeligt at så en efterafgrøde for at holde på næringsstofferne i jorden, når hovedafgrøden er høstet. Den bliver nedmuldet som grøngødning til den kommende sæson og sjældent samlet op, for den har som regel ingen salgsværdi. I bedste fald bliver den udnyttet til foder.

Regnskaber for medlemmer af Foreningen af JAK pengeinstitutter

Opgørelse pr. 31.12.2014

Af Martha Petersen

(I 1.000 kr.)	Balance:	-----LIKVIDITET-----			-----SOLVEN-----		
		Indlån:	Udlån:	Udlånsprocent:	Andelskapital:	Reserver:	Efterstillet kapital:
Andelskassens navn:							
Folkesparekassen	659.448	501.036	320.647	53,52	23.661	74.374	0
Andelskassen JAK Slagelse	299.741	260.251	227.925	79,00	22.488	-10.456	16.235
Stadil Sparekasse	84.930	72.554	36.808	43,45		12.151	0
Andelskassen OIKOS	84.637	76.601	58.392	69,32	4.426	2.455	750
JAK Andelskasse Østervrå	104.288	85.783	73.056	70,26	3.096	13.601	1.500
IALT	1.233.044	996.225	716.828	61,77	53.671	92.125	18.485
IALT 31-12-2013	1.197.776	967.588	684.527	60,97	53.094	95.681	6.302
Ændring i procent	2,9%	3,0%	4,7%	1,3%	1,1%	-3,7%	

DEFINITIONER:

Udlånsprocent:

Årets gennemsnitligt udlån i procent af gennemsnitligt indlån + supplerende kapital + ga

Omkostningsprocent:

Samlede omkostninger (incl. afskrivninger på maskiner m.v.) i procent af balance + ga

Regnskaber for medlemmerne af Foreningen af J.A.K. pengeinstitutter for 2014

Til regnskabstallene for 2014 kan der knyttes følgende bemærkninger:

Størrelse

Den samlede balance er i forhold til tallene fra 2013 steget med 35 mio. kr. svarende til 2,9 %. Den største beløbsmæssige stigning kan umiddelbart konstateres i Folkesparekassen med en stigning på 57,4 mio. kr. I den sammenhæng skal der dog tages højde for, at Funder Fælleskasse i 2014 blev sammenlagt med Folkesparekassen. Af stigningen i Folkesparekassen kan de 30 mio. kr. henføres til Funder Fælleskasse. Korrigeret herfor er stigningen på 27,4 mio. kr. svarende til 4,6 %. Andelskassen JAK Slagelse har en stigning i balancen på 19,4 mio. kr. Det svarer til 6,9 %. Den største procentvise fremgang kan konstateres i JAK Andelskassen Østervrå. Stigningen her er på 20,1 %, hvilket svarer til

17,5 mio. kr. Andelskassen OIKOS har et fald i balancen på 2,6 mio. kr. svarende 3 %. Stadil Sparekasse har en stigning på 1,0 mio., hvilket er 1,1 %.

Udlånet er for alle under ét steget med 32,3 mio. kr. svarende til 4,7 %. Ses på de enkelte pengeinstitutter konstateres en forskel i udviklingen. Største procentvise stigning i udlån noteres hos JAK Andelskassen Østervrå. Her er stigningen på 19,3 % svarende til 11,8 mio. kr. Andelskassen JAK Slagelse noterer en stigning i udlånet fra 2013 til 2014 på 14,0 mio. kr. svarende til 6,6 %. Andelskassen OIKOS har en fremgang i udlån på 8,8 mio. kr. svarende til 17,6 %. I Stadil Sparekasse har der været et fald på 2,3 mio. kr. svarende til 5,9 %. I Folkesparekassen er der en lille fremgang i udlånet på 1,0 mio. kr. svarende til 0,3 %. Ses bort fra overtagne lån på 15,0 mio. kr. i forbindelse sammenlægningen med Funder Fælleskasse, er der en nedgang i udlånet på 4,4 %.

I forhold til indlån ses en stigning på 28,6 mio. kr. samlet. Omregnet svarer det til 3,0 %. Hvis der ses bort fra indlån på 8 mio. kr. overtaget fra Funder Fælleskasse, har Folkesparekassen en fremgang i indlån med 39,4 mio. kr. svarende til 8,7 %. JAK Andelskassen Østervrå har en fremgang på 21,8 mio. kr. svarende til 34,2 %. Andelskassen JAK Slagelse har en fremgang i indlån på 9,2 mio. kr. svarende til 3,7 %. Stadil Sparekasse har en fremgang i indlån på 0,8 mio. svarende til 1,1 %. OIKOS Andelskasse har et fald på 3,1 mio. kr. svarende til 4,0 %.

Pengeinstitutterne har en rigtig god likviditet. Udlånsprocenten er kun på 61,8 %. Det betyder, at der for hver 100 kr. i indlån og egenkapital, er udlånt ca. 62 kroner.

Soliditet

Den samlede indbetalte andels-/garantkapital er på 53,7 mio. kr. Der har været en fremgang på 0,6 mio. kr. Imidlertid havde Funder Fælles-

S-		DRIFTSRESULTAT				
IALT Ansv. kapital:	Solvens- procent:	Resultat før nedskrivninger og kursreg.:	Kursreg.:	Nedskriv- ninger:	Driftsresultat før skat:	Omkstn. procent:
98.035	24,3	4.765	-99	-1.126	3.540	3,63
28.267	15,8	105	-335	-2.691	-2.921	5,55
12.151	20,5	476	337	-453	360	2,73
7.631	13,1	233	97	-125	205	4,32
18.197	30,1	1.850	18	-593	1.275	2,74
164.281		7.429	18	-4.988	2.459	
155.077		9.423	1.021	-16.319	-5.875	
5,9%		-21,2%	-98,2%	-69,4%	-141,9%	

egenkapital.
garantier.

kasse før sammenlægningen placeret garantkapital i Folkesparekassen for 1,4 mio. kr. og Folkesparekassen havde placeret andelskapital i Funder Fælleskasse for 0,1 mio. kr. Begge dele blev opløst i forbindelse med sammenlægningen, da man ikke kan eje andels-/garantkapital i eget pengeinstitut. Reguleres herfor har der været en fremgang på 2,1 mio. kr. Det viser, at der er stor opbakning til pengeinstitutterne i foreningen.

Solvensprocenten er et udtryk for egenkapital i forhold til aktivitetsniveau. Det er samtidig udtryk for, hvor solidt pengeinstituttet er. JAK Andelskassen Østervrå ligger i top med en solvens på 30,1 % efterfulgt af Folkesparekassen med en solvens på 24,3 %.

Indtjening

Den samlede basisindtjening (dvs. resultat før kursregulering og nedskrivninger på udlån m.v.) andrager 7,4 mio. kr.

De samlede nedskrivninger på udlån m.v. er opgjort til 5,0 mio. kr. De største beløbsmæssige nedskrivninger i 2014 konstateres i Andelskassen JAK Slagelse med 2,7 mio. kr., mens Folkesparekassen har måttet nedskrive 1,1 mio. kr. Det skal dog ses i forhold til, at der i de to pengeinstitutter også er de største samlede udlån.

Det samlede driftsresultat før skat endte i 2014 på 2,5 mio. kr. Folkesparekassen, JAK Andelskassen Østervrå, Stadil Sparekasse samt Andelskassen OIKOS har positive resultater for 2014, mens Andelskassen JAK Slagelse har et negativt resultat.

Omkostninger

Omkostningsprocenterne forbedres af stigende forretningsomfang, men påvirkes negativt af udviklingen i omkostningerne herunder nedskrivningerne. De store nedskrivninger i Andelskassen JAK Slagelse er således en af årsagerne til den relativt høje omkostningsprocent her. Stadil Sparekasse og JAK Andelskassen Østervrå

har omkostningsprocenter på hhv. 2,73 og 2,74. Det er i den lave ende.

Konklusion

Samlet er der hos alle pengeinstitutterne en stigning i aktiviteterne, men der er stor forskel på den indbyrdes udvikling. JAK Andelskassen Østervrå er det pengeinstitut, der har den største fremgang i udlån. Lige efter ligger Andelskassen OIKOS. Stadil Sparekasse og Andelskassen JAK Slagelse har også fremgang i udlån. I forhold til balancen er det igen JAK Andelskassen Østervrå, der har den største stigning, men Andelskassen JAK Slagelse og Folkesparekassen noterer også fremgang i balancen, hvilket primært skyldes stigning i indlån.

Boringer efter SKIFERGAS i Dybvad

Af Bo Nielsen

Hvad er skifergas?

Skifergas er en type naturgas som er bundet i skiferlaget i undergrunden i ca. 4000 meters dybde. For at få gassen ud, er det nødvendigt at få skiferen til at sprække, så gassen kan undslippe.

For at udvinde skifergassen bruges en metode der hedder hydraulisk frakturering. Ved hydraulisk frakturering bores der lodret ned til skiferlagene gennem grundvandsmagasinet, hvorefter der bores vandret hen. Herefter sprøjtes en blanding af vand, sand og kemikalier ned i borehullet under højt tryk. Det høje tryk får klippen til at sprække, og sandkornene er med til at åbne sprækkerne og forhindre dem i at lukke igen, når trykket aftager. Hermed er det efterfølgende muligt at udvinde naturgassen.

Der bruges generelt mellem 8-30 millioner liter vand til

hver frakturering. Ved hver borehul kan fraktureringsprocessen gentages op til 18 gange, hver gang med det samme enorme vandforbrug. Vandforbruget ved hver frakturering svarer til op mod ca. 770 personers årlige vandforbrug, fra en i forvejen presset drikkevandsressource. Kemikalieblanding der bruges indeholder flere hundrede forskellige kemikalier, hvoraf en række er toksiske, allergene, mutagene eller kræftfremkaldende.

Klima og miljøproblemer

De enorme mængder vand, der anvendes til udvindingsprocessen, bliver forurenet med kemikalier i processen, og skal derfor bortskaffes bagefter. Hertil kommer frigørelse af giftige eller radioaktive stoffer fra skiferen, som bringes op til overfladen med returvandet. Når det forurenede vand bringes op til overfladen, er der risiko for spild til vandløb, vådområder og søer.

Det er kun muligt at få en del af det forurenede vand op af jorden igen. En del vand og kemikalier vil sandsynligvis blive i jorden og kan trænge ind i grundvandsmagasiner med rent drikkevand, som dermed bliver forurenede.

En del af den frigivne gas vil ikke blive udvundet, men kan også trænge ind i drikkevandsmagasiner. Udvindingsprocessen er desuden blevet sat i sammenhæng med luftforurening pga. fordampning af forurenede vand samt øgede forekomster af jordskælv.

Udvinding af skifergas er forbundet med store udledninger af drivhusgasser. Selve udvindingen medfører udslip af metan til luften. Derudover vil udvindingen medføre kraftig trafik med tunge køretøjer til og fra området, hvilket fører til yderligere udledning af CO₂ og andre forurenings- og støjgener.

Skifergas i Danmark

Ifølge et estimat i U.S. Energy Information Administration rummer den danske undergrund op mod 650 milliarder kubikmeter skifergas. Til sammenligning var de samlede danske reserver af konventionel naturgas i 2010 opgjort til 101 milliarder kubikmeter. Det økonomiske potentiale er dog yderst usikkert.

I 2010 gav den daværende regering det internationale olieselskab Total og Nordsøfonden to licenser til efterforskning efter skifergas i Nordjylland og Nordsjælland. Efterforskningen forventes at løbe frem til 2016.

I juni 2012 valgte den daværende Klima- og energiminister, Martin Lidegaard at indføre et midlertidigt stop for nye tilladelser til efterforskning som en reaktion på den stigende kritik af udvindingsmetoden. Den midlertidige pause skal bruges til at undersøge størrelsesordenen af de miljømæssige konsekvenser. Stoppet får dog ingen betydning for de allerede uddelte licenser.

I maj 2015 oplyste klima- og energiminister Rasmus Helveg Petersen, at Total har tilbageleveret tilladelsen til at bore efter skifergas på Sjælland. Tilbageleveringen begrundes af Total med at undersøgelserne viste, at skiferlagene er meget tynde i Nordsjælland. Tilladelsen der er givet til borer i Dybvad i Frederikshavn Kommune vil blive respekteret oplyste Rasmus Helveg Petersen samtidig.

Boringen i Dybvad blev stillet i bero den 5. maj 2015, da Total anvendte et kemikalie, som ikke var omfattet af VVM-redegørelsen. Kemikaliet, Null Foam, skulle hindre skum i boremudderet. Kemikaliet er til godkendelse hos Naturstyrelsen, der er tilsynsførende myndighed ved boringen. I stedet for anvender Total et kemikalie, DF-550, der har samme virkning og er godkendt til brug i Dybvad.

Boringen var, før den blev afbrudt, nået omkring to hundrede meter ned i undergrunden.

Der er endnu ikke trukket en politisk beslutning om, hvorvidt vi over hovedet ønsker kommerciel udvinding af skifergas i Danmark.

SKIFERGAS NEJ TAK er et græsrodsinitiativ der arbejder for et forbud mod skifergasudvinding i Danmark.

På hjemmesiden www.skifergasnejtak.dk kan du finde mere information, se nyheder, finde baggrundsmateriale og få information om begivenheder.

Samfundsbanken

Af Aksel Sørensen, Aalborg

En samfundsbank skal have ret til at udstede de penge, samfundet har brug for til finansiering af produktion og omsætning, og som samfundet kan stille sikkerhed for, idet bemærkes, at samfundet til sin omsætning kun har brug for en brøkdel af sine realværdier likvide.

Hvor lidt eller hver meget den enkelte borger så vil opspare af sin indkomst, er en privat sag, og bør ikke have nogen som helst indflydelse på samfundets finansiering.

Samfundsbanken skal ikke være en statsinstitution ledet og styret af statsmænd og politikere eller deres embedsmænd. Den skal være en folkelig Institution ledet og styret af folket. I hvert sogn eller hver kommune opretter man en afdeling af samfundsbanken. Sognets eller kommunens beboere vælger den bestyrelse og ledelse, der skal lede afdelingen. De nuværende banker og sparekasser – eller evt. kommunekontoret – kunne træde ind i samarbejdet og være med til at opbygge en sund samfundsøkonomi.

Lånsøgeren vil gå til samfundsbanken på samme måde som nu til de nuværende låneinstitutioner og søge deres lån. Skal lånet ydes i en ejendom, foretages en vurdering af denne, og der bevilges det lån, der er rimelig sikkerhed for. Er det til opførelse af en nybygning, vil lånet blive bevilget på samme måde som nu, som et byggelån i en bank, med udbetaling i rater, efterhånden som byggeriet skrider frem. Når huset er opført, foretages der en vurdering, og den sidste rate af lånet kan da udbetales. Der skal ikke optages lån i andre institutter, men det endelige pantebrev til samfundsbanken skal udfærdiges til afløsning af det foreløbige pantebrev eller anden sikkerhed, der er afgivet for at kunne få huset finansieret under opførelsen.

Samfundsbanken vil naturligvis også yde lån til alle de formål, der nu søges finansieret gennem det gamle systems institutioner. Der må da stilles sikkerhed ved kaution eller på anden måde.

Da pengene kan fremstilles ganske billigt, materialerne er papir og tryksværte, vil samfundsbanken ikke kræve rente af lånene, samfundet er ikke interesseret i at udbytte sig selv, men i høj grad interesseret i, at alle mennesker kan komme ind i arbejdet og produktion.

Større produktion giver flere varer og højere levestandard.

Pengene har således ingen reel værdi i sig selv og skal

*Formynderskab skaber
uselvstændighed og
ansvarsløshed i folket,
ansvar giver styrke og
selvstændighed.*

fungere som enhver anden kvittering. Samfundets medlemmer stiller sikkerhed for at låne dem og må levere arbejde og produktion for at betale pengene tilbage til samfundsbanken. Når låntageren har tilbagebetalt sit lån, har han leveret arbejde og produktion svarende til den værdi, han modtog fra samfundet.

Til betaling af omkostningerne ved fabrikation af pengene og administrationen i øvrigt vil man tage et administrationsbidrag på formentlig mellem ½ og 1 procent. Da disse

penge benyttes til administration og til lønninger til de mennesker, der er beskæftiget i samfundsbanken, vil de vende tilbage i omsætningen igen til køb og produktion. Vi møder undertiden de påstande, at når folk kan blive finansieret rentefrit, er der igen grænser for, hvor meget de vil låne, og der er da ingen, som vil tænke på selv at spare meget sammen.

Hertil siger fornuften: Ingen kan låne mere, end han kan stille sikkerhed for, og lånene skal betales tilbage. Her er således hele to naturlige grænser for et overflødigt låneønske. Den, som selv har sparet noget op, behøver ikke at låne så meget som den, der ikke har fået noget sparet sammen.

Da vi har realværdier for ca. 20 gange så stort et beløb som bruges i omsætningen, vil der endvidere intet være til hinder for, at der kan lånes rentefrit med fuldgod sikkerhed i realværdier og – om man bestemmer det – i maskiner til samfundsnyttig produktion mod den kortere afdragstid dette forudsætter. Selvfølgelig kan sikkerheden for billige lån lettere garanteres end for dårlige og dyre lån!

Det er ikke de lokale afdelinger i samfundsbanken, der udsteder pengene, det har man en centralinstitution til, men når en lokal afdeling har bevilget et lån, skal den ikke spørge centralinstitutionen om lov til at udbetale pengene, dem har den nok af i kassen, foretager den udbetalingen. Har den ikke nok, sender den bud til centralbanken og får dem. Dette giver folket ansvaret for dets egen økonomi, og det er sundt. Formynderskab skaber uselvstændighed og ansvarsløshed i folket, ansvar giver styrke og selvstændighed.

Skal man løse en større opgave end finansiering af et hjem eller en lokal virksomhed, træder befolkningen i samarbejde indenfor det pågældende område og vedtager

eller afslår at fremme den pågældende opgave. Vedtager man at løse opgaven, det kan være bygningen af en ny vej eller en bro til at forbinde landsdelen, skaber man dermed en ny værdi for samfundet finansieringen af en sådan større eller mindre samfundsopgave løses på den måde, at samfundsbanken udsteder de nødvendige penge og udbetaler dem, efterhånden som arbejdet skrider frem.

Er den nyskabte samfundsværdi af en sådan beskaffenhed, at den slides op eller forældes over et kortere eller længere åremål, vedtager man at de udstedte penge skal inddrages og afskrives over et bestemt åremål, således, at der altid er værdier i samfundet for de udstedte penge.

For øvrigt er samfundets værdier vurderet til ca. 30 milliarder, men den cirkulerende pengemængde er 2 milliarder. Der er altså 15 gange dækning for de penge, der vil blive udstedt mod sikkerhed i samfundets værdier. Skulle det ikke være nok?

De lokale afdelinger i samfundsbanken vil naturligvis skabe et fælles organ til sikring af en fornuftig og ensartet løsning af ensartede opgaver. Når samfundsbanken får som opgave at finansiere samfundets produktion og omsætning, er det produktionen, der bestemmer, hvor mange penge, der skal bruges. Produktionen bliver det værende og det centrale i samfundets økonomiske liv, mens pengene bliver den neutrale tjener, der beforder omsætningen og sørger for fordelingen af de producerende goder.

Når produktionen ved en fortsat udvikling af teknikken kan forøges, vil produktionsprisen ganske naturligt gå ned, varerne bliver billigere, pengene får større købeevne. Man vil da være interesseret i at foretage en sund og naturlig opsparing, da man ved, at man til sin tid vil kunne få flere varer for pengene end nu. Når man i dag klager

over manglende sparevilje i folket skyldes det to ting. For det første, at kun få mennesker har mulighed for at spare, og for det andet, at selv en meget høj rente af de opsparede penge ikke kan dække prisstigningen på varerne, og heller ikke vil komme til det i fremtiden. Den kolossale skatteplyndring er endvidere den største hindring for den producerende del af befolkningen for at foretage betydende opsparing, hvad da især statistikken viser.

Hvordan med udlandet?

Der spørges, hvordan udlandet vil stille sig, hvis vi foretager en sådan ændring af vort penge- og kreditsystem. Spørgsmålet er berettiget.

Den internationale samhandel er varebytte, dels direkte mellem to lande, men meget ofte ved overførsel af tilgodehavender i et land til et andet. Man taler om valuta. Vore mulige valutatilgodehavender er opstået ved, at vi har eksporteret varer og endnu ikke importeret varer svarende til det, vi har fået for eksporten. Vi betaler ikke vor import med danske penge, men med varer.

Udlandets tillid eller mangel på tillid til os beror alene på vor evne til med varer at producere billigst muligt, at kunne betale for de varer vi indfører. – Når vi gennem en samfundsbank finansierer samfundets produktion rentefrit, skaber vi mulighed for fuld beskæftigelse og også mulighed for billig produktion og altså også for at betale, hvad vi køber i udlandet. Når produktionen er rentefrit finansieret, opnår vi, at produktionsomkostningerne falder betydeligt, og vi vil være mere konkurrencedygtige end nu. Dette vil give os en gunstigere stilling i den internationale samhandel end nu.

Info JAK Andelskassen Østervrå

Generalforsamling

JAK Andelskassen Østervrå har afholdt generalforsamling den 11. marts 2015. Dirigent **Kurt Poulsen** fra Folkesparekassen ledte generalforsamlingen, der traditionen tro indledtes med fællessang. Herefter fulgte bestyrelsens beretning og fremlæggelse af årsrapporten, der begge blev godkendt af forsamlingen. På valg til bestyrelsen var **Rene Karlsen** og **Per Thomsen Nielsen**, der begge modtog genvalg og blev valgt uden

modkandidater. Efter afslutningen af den officielle del af programmet blev der serveret en bid brød og en kop kaffe, mens snakken gik ved bordene.

Andelskassen vil gerne takke de fremmødte for en god generalforsamling, og vi håber at se endnu flere af vores andelshavere næste år.

Så er det tid til en lille hilsen her fra os nordenfjords

Af Bo Nielsen, bestyrelsesmedlem JAK Danmark og JAK Andelskassen Østervrå

Vi har haft et forrygende forår

Først vores generalforsamling for fuldt hus og lidt til. Vi måtte i sidste øjeblik skaffe ekstra stole og borde. Så er det virkelig noget af et klap på skulderen for bestyrelsen, når så mange møder op og støtter op om vor fælles sag.

Ikke nok med det, så kunne andelskassens direktør Steen Møller Nielsen fremlægge et historisk godt resultat.

Vi har foretaget nogle ombygninger og renoveringer af kontorbygninger. Vi har nu fået nogle rigtig gode faciliteter til kundepleje og mødeaktiviteter.

Nye lokaler, ny forkvinde JAK Danmark

Det er jo oplagt til af en præsentation af begge dele. Så vi inviterede Lone Malm til at komme og fortælle lidt om sig selv, og hvor JAK Danmark er på vej hen. Det klarede

hun rigtig flot, og det er sikkert, at med den rigtige opbakning kan vi nå noget længere ud med JAK budskabet.

Også til dette engagement var der fuldt hus. Grundet begrænset plads var der tilmelding til mødet, og i løbet af ganske kort tid var tilmeldingerne på max.

Det er skønt, at opbakningen til andelskassen er så positiv. Det er efter min mening også vigtigt, at andelskassens kunder møder hinanden og lærer hinanden at kende, det har jeg selv haft meget glæde af. Gennem JAK har jeg mødt mennesker, som jeg virkelig holder af og tør kalde for rigtig gode venner.

Så kan jeg kun til sidst ønske Lone og Chresten et rigtigt godt folkemøde på Bornholm, hvor de vil dele materiale ud og deltage i debatter. Held og lykke.

Kursus på Kulleruphøjskolen

Økonomi og Spiritualitet PENGE - KAPITAL – VÆRDIER – SPIRITUALITET
12. september kl. 10 – 13. september kl. 16

Kurset henvender sig til dig, der gerne vil forstå det økonomiske system og på samme tid gøre dig fri af den økonomiske tænkning og værdisætning. Med afsæt i JAKs ideer om menneskelig og økonomisk frigørelse gennemgås, hvordan penge skabes, hvordan rentesystemet virker, hvad menneskelig og økonomisk frigørelse er? – og hvad kommer der efter den økonomiske tænkning? Kursusform vil være inddragende og dialogbaseret.

Underviser: **Jakob Mikkelsen**, tidligere formand for JAK Danmark www.jak.dk
(Kursus 500 kr. + kost og logi 665 kr. i alt 1165,- kr.) Se mere og tilmeld på www.kullerup.dk

Ny blog om bæredygtig økonomi

For rigtig mange handler bæredygtighed om klimaforandringer, pres på naturressurser og omstilling til grøn energi. Langt færre tænker på økonomi, som noget, der har med bæredygtighed at gøre.

Kun 1 Jord er et nyt initiativ fra Folkesparekassen, som vi har iværksat for at skabe større opmærksomhed og mere debat om vores økonomiske system. Kort sagt handler projektet om at få helt almindelige danskere til at tænke økonomi og socialt ansvar ind i den bæredygtige kontekst. Og at du som forbruger selv kan gøre en forskel, med de økonomiske valg du træffer.

På kun1jord.dk har vi oprettet en blog, hvor vi med jævnlige indlæg stiller skarpt på sammenhængen mellem økonomisk, social-, og miljømæssig bæredygtighed. Derudover deltager vi i debatter på nettet, ligesom vi med en aktiv tilstedeværelse på de sociale medier deler relevante artikler på både Facebook og Twitter.

VI HAR BRUG FOR DIN HJÆLP

'Synes godt om' Kun 1 Jord på Facebook, følg os på Twitter og deltag i debatten. Så hjælper du os til at få budskabet bredere ud og bidrager til at få bæredygtighed sat på dagsordenen.

Læs mere om Kun 1 Jord på næste side.

KUN 1 JORD

Læs også:

- Bæredygtig økonomi på dagsordenen
- Dankort får kontaktløs funktion
- Årsmøde på Moesgaard Museum
- Mød Folkesparekassen i (sen)sommerlandet
- Udnyt friværdien i din bolig
- Nye hævegrænser i kontantautomaten

Bæredygtig økonomi på dagsordenen

Når du hører ordet 'bæredygtighed', hvad tænker du så på? I den offentlige debat handler bæredygtighed mest om klima og miljø, så sandsynligheden for, at det også er det, du tænker på nu, er temmelig stor. I Folkesparekassen mener vi, det er nødvendigt at se tingene i en bredere sammenhæng. Vi mener også, at opmærksomheden om emnet bør være langt større end i dag. Men som et lille pengeinstitut kan det være vanskeligt at få de gode budskaber ud.

På kun1jord.dk har vi derfor oprettet bloggen 'Kun 1 Jord' som en selvstændig kanal til oplysning og debat om bæredygtighed. Her vil vi jævnligt skrive indlæg, men organisationer og foreninger som for eksempel JAK, græsrodsprojekter og andre bæredygtige tiltag kan også bidrage. Bloggen skal fungere som et upolitisk samlingspunkt og som et forum, hvor vi frit kan diskutere og have forskellige synspunkter i forhold til bæredygtighed generelt, og om bæredygtig økonomi i særdeleshed.

For bæredygtighed handler i høj grad også om økonomi og om den måde, vi indretter vores samfund og vores liv på. Klimaets forandringer og miljøets nuværende tilstand er til dels et resultat af menneskehedens laden og gøren, ikke mindst i de seneste to århundreder. Med den industrielle udvikling har vi skabt et forbrugersamfund drevet af et vækst- og profitorienteret økonomisk system, der til stadighed kræver flere naturressurser og sætter hele klodens økologiske system under større pres.

Bæredygtighed handler om at skabe en langtidsholdbar udgave af vores samfund, hvor så mange som muligt har det så godt som muligt, og hvor økonomien kan fungere uden at drive rovdrift på planetens begrænsede resurser.

Måden vores økonomi fungerer på i dag, giver samtidig større økonomisk ulighed i samfundet. Renter og spekulation er med til at skabe et samfund, hvor man kan tjene mere ved at have penge, end ved at have et almindeligt lønnet arbejde. Derfor koncentrerer værdierne sig hos de få, der i forvejen sidder på de største formuer, mens langt den største del af befolkningen skal løbe hurtigere og være mere effektive på deres arbejde for at opretholde deres indtægter.

Bæredygtighed handler altså om miljø, om mennesker og om økonomi i én stor sammenhæng. Det vil vi gerne udbrede og debattere på den nye blog. For uanset vores forskellige holdninger, kan vi vel blive enige om én ting: Vi har Kun 1 Jord. Så hvordan kan vi gøre det bedre i fremtiden, så der er nok til alle, men samtidig sikre, at vi ikke bruger flere resurser, end kloden kan kapere? Vil du gøre en forskel? Så følg Kun 1 Jord og giv din mening til kende. ■

Dankort får kontaktløs funktion

Over de næste par år udskiftes alle Dankort til nye kort med kontaktløs funktion. Det betyder, at dit næste Dankort automatisk bliver et Dankort med kontaktløs funktion.

Udskiftningen og overgangen til de nye kort med kontaktløs funktion gælder både almindelige Dankort og Visa/Dankort. Du kan altid se direkte på forsiden af dit Dankort, hvornår det udløber.

Alle Dankort med symbolet for kontaktløs funktion kan bruges til kontaktløse betalinger.

Hurtigere gennem kassekøen

Med blot en enkelt bevægelse gør den kontaktløse funktion på dit nye Dankort eller Visa/Dankort det meget nemmere at betale og komme hurtigt videre i hverdagen. Ved køb under 200 kr. skal du ikke indtaste pinkode, og du slipper derfor for at skulle have kontanter i pungen til småkøb.

Skal du rejse til udlandet, kan du også bruge dit Visa/Dankort til kontaktløse

betalinger eller bruge chip og pinkode, som du kender det i dag.

Fuld kontrol under hele betalingen

De nye Dankort og Visa/Dankort med kontaktløs funktion er fortsat blandt de sikreste kort i verden. Og fordi du aldrig slipper kortet, har du nu fuld kontrol under hele betalingen. Terminalen kan kun aflæse ét kort ad gangen, og din betaling vil derfor blive afvist, hvis du ved en fejl kommer til at lægge flere kort på samtidig.

Men ellers er alt ved det gode gamle: Sikker! Og du kan naturligvis stadig trykt bruge chip og pinkode, som du kender det i dag. ■

Årsmøde på Moesgaard Museum

Søndag den 26. april holdt Folkesparekassen i Aarhus årsmøde for afdelingens kunder. I år var mødet henlagt til det imponerende nye Moesgaard Museum, der nok er mest kendt for at huse Grauballe-manden.

Omkring 70 kunder - store som små - mødte op for at deltage i Folkesparekassens årsmøde på Moesgaard Museum. Mødet blev indledt med en lækker brunch tilberedt af museets café.

Herefter fortalte bestyrelsesformand Mads Velbæk og direktør Martha Petersen om årsregnskabet og om sparekassens udvikling. Brian Enevoldsen, afdelingsleder i Aarhus, afsluttede den officielle del af mødet med at berette om aktiviteterne i Aarhus-afdelingen.

Herefter var der museumsrundtur på egen hånd, hvor gæsterne blandt andet kunne opleve spændende udstillinger om menneskets oprindelse og om Kinas første kejser og hans terrakottahær. ■

Mød Folkesparekassen i (sen)sommerlandet

I august og september har du mulighed for at møde os ved forskellige arrangementer i Silkeborg, Aarhus, Odder og Odense.

I år har Automania - Silkeborg Automobilfestival - 10 års jubilæum, og Folkesparekassen er endnu en gang hovedsponsor for arrangementet. Lørdag den 29. august kan du møde os på Søvej til Danmarks smukkeste motorløb med klassiske racerbiler og sportsvogne.

Dagen efter - søndag den 30. august - er vi at finde på Grøn Festival i Økologiens Have i Odder. Her kan du opleve udstillere, boder, debatter og underholdning hele dagen. Og hvis vejret er godt, bliver der et stort rykind af flere tusinde.

Den 31. august, 1. og 2. september er vi på studiemesse på Aarhus Universitet. Her forventer man, at op mod 20.000 nye studerende lægger vejen forbi i løbet af de 3 hektiske dage.

Ugen efter - den 7.-9. september - er det i Odense det foregår. Her afvikles Studiestartsmessen på Syddansk Universitet, hvor vi er med for andet år i træk.

Forinden har vi søndag den 6. september været hovedsponsor for SMUK Kvindeløb i Silkeborg for tredje år i træk. Det foregår igen omkring Ferskvandscentret og AQUA Akvarie- og Dyrepark med op imod 1000 deltagende motionister. ■

Udnyt friværdien i din bolig

Renten er steget en smule på det seneste, men er stadig på et meget lavt niveau. Derfor er der fortsat gode muligheder for at lægge realkreditlån om til et lån med en lavere ydelse eller mindre risiko.

Vi har længe hørt om de lave renter på 30-årige realkreditlån. Men mange kunne med fordel få øjnene op for realkreditlån med kortere løbetid, hvor renterne er endnu lavere. Sammen med Totalkredit udbyder vi også lån med løbetid på 10, 15 eller 20 år.

Har du friværdi i din bolig, kan du finansiere din nye bil, et nyt køkken eller energirigtige vinduer med et billigt tillægslån. Ved at vælge et lån med en løbetid på for eksempel 10 år frem for 30 år, kan du over tid

spare mange penge, som ellers ville gå til renter og administrationsbidrag.

”Når løbetiden forkortes, går en meget stor andel af den månedlige ydelse til at afdrage på selve lånet. Det kræver godt nok en relativt stærk økonomi, men så

betaler du altså også din gæld af hurtigt, og i længden er det langt billigere,” siger Brian Enevoldsen, der er afdelingsleder i Folkesparekassens Aarhus-afdeling.

”Typisk oplever vi viden og interesse hos boligejerne for de 30-årige realkreditlån.

Men hvis du står over for at skulle købe ny bil, have energirigtige vinduer eller foretage andre relevante investeringer, så findes der lånemuligheder, hvor renterne er endnu mere attraktive”.

Er du i tvivl om, du har det rigtige lån eller om det betaler sig at lægge om? Eller vil du gerne høre mere om dine muligheder for at få et tillægslån? Så giver vi naturligvis gerne din boligøkonomi et eftersyn. ■

Nye hævegrænser i kontantautomaten

Nu kan du hæve større beløb i Folkesparekassens kontantautomater og hos andre pengeinstitutter, der bruger samme dataleverandør som os.

I oktober sidste år begrænsede vi åbningstiderne for kasseekspedition i vores afdelinger. For at imødekomme ønskerne om at kunne hæve mere end 5.000 kr. i kontanter, er hævegrænserne nu sat op i vores kontantautomater i Aarhus og Silkeborg.

Fremover kan du hæve op til 10.000 kr. pr. døgn, når du hæver i Folkesparekassens kontantautomat indenfor ’åbningstid’, det vil sige kl. 9 til 18 på hverdage.

Udenfor dette tidsrum kan du hæve op til 6.000 kr. i døgnnet i vores egne automater, samt hos pengeinstitutter, der også anvender SDC som dataleverandør. På www.sdc.dk kan du se en oversigt over, hvilke banker og sparekasser, det drejer sig om. ■

Fakta

Max. beløb i pr. dag: kr. 6.000
Max beløb i åbningstid: kr. 10.000
Døgnskift kl. 00.00 (midnat)

Situation 1

Hvis du hæver kr. 6.000 kl. 04.00 (udenfor åbningstid), så kan du hæve kr. 4.000 for eksempel kl. 13.00 (i åbningstiden).

Situation 2

Hvis du hæver kr. 10.000 kl. 13.00 (i åbningstiden), så kan du ikke hæve yderligere før efter kl. 00.00 igen (døgnskift).

Situation 3

Hvis du hæver kr. 8.000 kl. 13.00 i åbningstiden, så kan du hæve yderligere kr. 2.000 kl. 21.00.

kommunikation
og ord omtale
er redigering
skrivearbejde
arviev intern
i ord ekstern
ma magasiner
tysk facebook
anding design
tale blogging
youtube viral
markedsføring
semeddelelser
journalist web
kommunikation
storytelling
ressestrategi
lustritekster
kommunikation
blancearbejde
stos artikler

weblogs youtube viral i
flash mobs reklame mail
nyheder pressemeddelelser
ord nyhedsopdatering ko
web pre
kriseko
webrekl
journal
storyte
presses
omtale
industr
vejledn
erhverv
vervsny
freelan
pressef
artikler logo design v:
plakater brochurer hjer
mailreklamer Google Goo
AdWords Google seo omt

**Bedre og mere
omtale af
din virksomhed**

chib pressebureau

Klik www.chib.dk
ring: 31 65 01 89

Gletcher Energiteknik -
70 22 48 89 · www.gletcher.dk

- Salg og service af varmepumper, køleanlæg, solpaneler og solfangere
- Solvarmepumpen EVI-Heat med markedes højeste COP værdi på 6
- Opstartsbesøg og årlige eftersyn
- Gør det selv hjælp, dimensionering og montagevejledning
- Gratis telefon- og emailrådgivning fra klimaskærm til varmekilde

Wildersgade 51
1408 København K

Tlf. 3295 9403 Fax. 3295 9409
Mobil 2120 9404
E-mail: elmebech@elmabech.dk

Henning Bech Frederiksen
Rådgivende Civiløkonom, HD

Billige lån til
bæredygtige formål

Kontakt Folkesparekassen
eller JAK Andelskasse
Østervrå, for at høre
nærmere om
ØKOlån.

Beplantning – Træpleje – Beskæring
– Fældning – Hegn – Rådgivning
– Pleje og vedligeholdelse

Anders Matthiessen
Anlægsgartnerfirma

Skudehavnsvej 17 A
2100 København Ø
Tlf. 35 26 70 38

Tjener dine penge noget formål?

Opret en rentefri indlånskonto i vores regnbueafdeling. Kontoformen giver mulighed for grønne og bæredygtige udlån indenfor miljø, kulturelle og sociale områder.

Regnbueafdelingens "etiske råd" varetages af Regnbueforeningen, der er en selvstændig forening.

Nærmere information:
Andelskassen JAK Slagelse

Andelskassen JAK Slagelse
Løvegade 63, 4200 Slagelse
Telefon 32 65 00 00

ØKOlån 5,5 %

Mangler du finansiering til et projekt, der gavner miljøet?

Det kan for eksempel være opførelse af solcelleanlæg, lavenergivinduer, masseovn eller vandrensningsanlæg.

Læs mere om ØKOlån på folkesparekassen.dk.

Vi har også
Grønt energilån,
Grønt boliglån og
Grøn byggekredit

Læs mere om grønne lån og
se aktuelle rentesatser på
folkesparekassen.dk

Beregningseksempel ØKOlån: Lånebeløb kr. 250.000. Løbetid: 5 år. Debitorrente: 5,64% p.a. Årlige omkostninger i % før skat (ÅOP): 7,7% p.a.
Beregningsgrundlag for ÅOP: Annuitetslån, kvartårlig rentetilskrivning, variabel rente. **Sikkerhed:** Ejerpantebrev kr. 250.000. **Omkostninger til etablering:** kr. 11.400. **Samlet beløb, der skal betales:** kr. 286.517. Tilbydes efter almindelig kreditvurdering. Tilbuddet er gældende indtil videre og Folkesparekassen kan ved ændring i markedet når som helst ændre eller stoppe tilbuddet. Lånet kan ikke anvendes til indfrielse/nedbringelse af eksisterende lån i Folkesparekassen. Din NemKonto skal være registreret hos os.

Et bæredygtigt valg

folkesparekassen.dk
 /folkesparekassen

Silkeborg ☎ 86 81 16 11
Aarhus ☎ 86 13 51 00

Ebeltoft ☎ 86 34 09 00
Odense ☎ 66 11 22 31

 **FOLKE
SPAREKASSEN**

JAK pengeinstitutter

Folkesparekassen, Silkeborg

Herningvej 37,
8600 Silkeborg
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Tlf.: 86 81 16 11/Fax: 86 81 13 75
Åbningstid:
mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
torsdag kl. 10.00 – 17.30

Folkesparekassen, Odense

Dalumvej 11,
5250 Odense SV
Tlf.: 66 11 22 31/Fax: 65 91 62 31
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Åbningstid:
Mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Torsdag kl. 10.00 – 17.30

Folkesparekassen Aarhus

Frederiks Alle 43, 8000 Aarhus
Tlf. 86 13 51 00/ Fax 86 18 03 08
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Åbningstid:
Mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Torsdag kl. 10.00 – 17.30

Folkesparekassen Ebeltoft

Østeralle 8 A
8400 Ebeltoft
Tlf. 86 34 09 00/Fax 87 52 53 64
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Åbningstid:
Mandag – onsdag kl. 9.30 – 13.00
Torsdag kl. 9.30 – 18.00
Fredag kl. 9.30 – 12.00

Andelskassen JAK, Slagelse

Løvegade 63, 4200 Slagelse
Tlf.: 32 65 00 01 / Fax: 58 50 12 57
www.ajak.dk
E-mail: info@ajak.dk
Kasseekspektion:
Mandag kl. 12.00 – 15.00
Tirsdag – fredag kl. 10.00 – 15.00
Telefontid:
Mandag kl. 12.00 – 16.00
Tirsdag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Møde med rådgiver herudover aftales

Andelskassen JAK, Thisted

Frederiksgade 6,
7700 Thisted
Tlf.: 32 65 00 02
www.ajak.dk/thistedafdeling
E-mail: thisted@ajak.dk
Åbningstid:
Mandag kl. 10.00 – 12.00
Tirsdag kl. 10.00 – 16.00
Torsdag kl. 10.00 – 17.00
Fredag kl. 10.00 – 13.00

Andelskassen JAK, Morsø

Jernbanegade 9, 7900 Nykøbing Mors
Tlf.: 32 65 00 03
www.ajak.dk/morsafdeling
E-mail: mors@ajak.dk
Åbningstid:
Mandag kl. 13.30 – 15.30
Onsdag kl. 10.00 – 16.30
Fredag kl. 10.00 – 13.00 (kun udbetalings-
dage)
Telefonen åbner hver dag kl. 10.00

Andelskassen JAK, Brenderup

Brenderupvej 12, 5464 Brenderup
Tlf.: 32 65 00 04 / Fax: 64 44 13 64
www.ajak.dk/brenderupafdeling
E-mail: pej@ajak.dk
Åbningstid:
Torsdag kl. 18.30 – 19.30
Telefontid:
Mandag – onsdag kl. 10.00 – 12.00
Samt kl. 18.00 – 19.00

JAK Andelskassen Østervraa

Vrængmosevej 1, 9750 Østervraa
Tlf.: 98 95 20 88 / Fax: 98 95 20 31
www.jak-oestervraa.dk
E-mail: jakjak@mail.dk
Åbningstid:
Mandag kl. 9.00 – 12.00
Torsdag kl. 13.30 – 16.00
Telefonisk henvendelse alle hverdage mellem
9.00 – 12.00

JAK Fonden

En fond der virker for JAKs tanker

- Rentefrie lån
- Fremme af humanitet, tolerance og næstekærlighed i teori og praksis

Donationer til fonden kan ske på mange måder. Bl.a. andels/garantibeviser der vil kunne udnyttes til at yde lavtforrentede lån til unge mennesker under uddannelse

www.jakdanmark.dk JAK på nettet

På "www.jakdanmark.dk" kan du få oplysninger om JAK DANMARK og JAKs lokale aktivitetsgrupper samt om JAK pengeinstitutterne. På Facebook kan du "synes om" JAK DANMARK - og her få de nyeste opdateringer om aktuelle begivenheder!

JAK DANMARK er talerøret over for offentligheden om bevægelsens langsigtede mål: Gennemførelse af det danske folks økonomiske frigørelse ved oprettelse af en rentefri samfundsbank. JAK DANMARK udgiver JAK bladet, der stiller tidens økonomiske problemer under debat og anviser nye veje og midler til at løse problemerne. De lokale aktivitetsgrupper i JAK varetager på det lokale plan oplysningsarbejdet om JAKs ideer om det rentefri samfund og støtter det til enhver tid værende praktiske arbejde. JAK pengeinstitutterne arbejder som et alternativt tilbud inden for den danske lovgivnings rammer på baggrund af JAKs ideer om et rentefrit økonomisk system. JAK pengeinstitutternes væsentlig-

ste kendetegn er, at de er til for brugerne. Kernen i deres virke er en »rentefri afdeling«, hvor rentefri indlån giver mulighed for lavtforrentede udlån.

JAK kan ikke løse denne store opgave alene.

Vi indbyder derfor til en dialog med andre bevægelser, foreninger og organisationer – ligesom JAK opfordrer ethvert menneske til at overveje, om der er brug for tanker om økonomisk og menneskelig frigørelse.

JAK viser en vej og indbyder til samarbejde herom.

Medlemskab af JAK Danmark. Abonnement på JAK bladet

JAK Danmark – for menneskelig
og økonomisk frigørelse – ikke ved vold
– ikke ved kunstgreb – men ved jævn
sund fornuft.

Undertegnede ønsker at tegne medlemskab af
JAK Danmark og/eller abonnement på JAK bladet:

Sæt kryds ved det ønskede

- kr 400,00 for medlemskab af JAK Danmark, incl. JAK. bladet
- kr 225,00 for medlemskab af JAK Danmark, excl. JAK bladet
- kr 225,00 for pensionister, incl. JAK bladet
- kr 225,00 for studerende, incl. JAK bladet
- kr 200,00 for abonnement på JAK bladet uden medlemskab

Navn

Adresse

Postnr. og by

Dato

